

Durmuş Hocaođlu

“Ehemmiyetler Hiyerarşisi”nde Devlet’in Yeri

Yeniçağ, “Analiz” ., 06 Ekim 2006, Cuma., s.13
“Analiz” Sıra No: 452; 2006-114; Ekim-03

YENİÇAĞ

“Devlet Şuûru” ile kastettiğim, Devlet’in varlığının takaddümü, yâni önceye alınması, öncelenmesidir. Tabiatıyla, burada “neye göre, neye nisbetle” suâli ortaya çıkacaktır ki bu da Devlet’in “ehemmiyetler hiyerarşisi”ndeki yerinin belirlenmesi problemidir. İmdi, Devlet denen şey, boşlukta, mücerret olarak, daha açık bir ifâdeyle, kendisinden başka bir şeye ihtiyaç duymaksızın bir vücut sâhibi olabilecek bir varlık, bir “kendinde şey” değildir; O, ancak ve yalnız diğer birtakım “şeyler”in varlığı ile birlikte bir anlam ve varlık kazanabilir ki bunlar da kısaca, “millet” ve “vatan”dır. Yâni Devlet, Millet – burada “millet” kelimesini en geniş mânâsında kullanıyorum – ve Vatan’dan müstakilen var olamaz. Bu noktada, tarihî kıdem îtibâriyle devletin mi yoksa milletin mi önce oluştuğu sorusuna kısaca, “her ikisi birlikte” diye cevap vererek, şu konu üzerinde odaklanmak istiyorum: Devlet, Millet ve Vatan’dan mürekkep “ehemmiyetler kategorisi”nde bir hiyerarşi tesbâtinde bulunmak elbette zor bir mes’ele; ancak, bu zorluk, hangisinin tercihen öne alınabileceği kritik noktaların etüd edilmesiyle aşılabilir ki bu da “ehemmiyetler hiyerarşisi” terimi ile kastettiğim şeydir ve burada Devlet’in ehemmiyeti, Millet ile eşdeğer ve Vatan’a nisbetle ise öncelikli olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak, dikkat çekici olan husus, Rejim’in işbu “ehemmiyetler hiyerarşisi”nde yer almayışıdır.

İmdi; devlet, ehemmiyet îtibariyle millet ile eşdeğerdir; çünkü, tarihî tecrübe, adına devlet dense de denmese de, tâ bidâyetinden beri, devletin fonksiyonunu ifâ eden bir otoritenin mevcûdiyetsizliği durumunda insanların “yığın” olmaktan daha yüksekler terfî edemediğini bilbedâhe göstermektedir. Literatürde “erken devlet” şeklinde anılan otorite oluşumlarının en alt sıralarında olanları – söz gelimi bir aşîret – bile, anlamsız yığınları anlamlı topluluklara ve toplumlara dönüştürmekte ve bu tekâmül seyri, ileriki safhalarında devlet-millet münâsebeti şeklinde tezâhür etmektedir; bu münâsebet her ne kadar karşılıklı ise de, teknik mânâda milletin, bir devlet inşâ olduğunu, ve, Yahûdiler gibi, millet mi başka bir şey mi olduğu hâlâ tartışmalı olan istisnâî hâllere temas etmekten uzak durarak, bunlardan birisinin mevcûdiyettinin diğerininkini de zarûfî kılmakta olduğunu söyleyebiliriz. Vatan’a gelince: Yine elbette devlet vatansız olamaz; ancak, bahsetmiş olduğumuz “kritik durum” gözönüne alındığında, ortaya hayli farklı bir manzara çıkmaktadır; şöyle ki: Vatan – tabîidir ki salt fizikî bir şey olmaktan çok ötelere olmasına karşılık – netîceten fizikî bir varlıktır, fizikî bir varlığa tekabül eden bir şeydir ve şu hâlde cüzlerden, parçalardan mürekkeptir; yâni vatanın ‘bir kısmı’ndan, ‘bir parçası’ndan bahsedilebilir ki bu da, şu demektir: Vatan’ın topyekûn kurtarılamamasının bahse konu olduğu “kritik durum”da, bir kısmının kurtarılabilmesi için diğer bir kısmı gözden çıkarılabilir. Hâlbuki, Devlet için böyle birşey imkânsızdır:

Çünkü Devlet, Vatan'ın aksine, "bölünmez ve parçalanmaz (lâyetecezzâ, atomas) bir bütün"dür; Vatan'ın 'bir kısmı' vardır, ama Devlet'in 'bir kısmı' yoktur; olamaz da: Devlet, bir "bütün" olarak, ya vardır, ya da yoktur ve bu sebeple de bir kısmının kurtarılabilmesi için, diğer bir kısmının fedâ edilmesi diye bir şey, mücerret bir fikir, bir tasavvur olarak dahi imkânsızdır: Devlet, bir bütün olarak ya kurtulur ya da yok olur.

En yakın ve en büyük misâli kendi tarimizden verelim: Biz Türkler, 1918 sonunda I. Harp'ten çıktığımızda büyük bir vatan kaybetmiştik; İstiklâl Harbi'nde yaptığımız ise, artık fiilen bir kısmının kurtarılması mümkün olmazlaşan vatan topraklarından kurtarabildiklerimizi kurtarmak oldu; ama vatanın bir kısmını kurtarabilmek için diğer bir kısmını – hem de çok büyük bir kısmını – bilmecebûriye fedâ ederken, Devlet'i kurtarmış olduk; bir bütün olarak Devlet'i.

İşte bu keyfiyet, Devlet'in "ehemmiyetler hiyerarşisi"nde tartışmasız bir öncelik sâhibi olması sonucunu hâsıl etmekte ve O'nu baş köşeye oturtmaktadır.

